

Obecná knižnica

Obecná knižnica je verejná knižnica osvetového charakteru, ktorú zriaďuje a financuje obec zo svojho rozpočtu s cieľom zabezpečiť uspokojenie čitateľských potrieb obyvateľov obce.

Pojem „obecná knižnica“ sa na Slovensku používal v rokoch 1919 – 1951. V rokoch 1951 – 1990 sa používal ekvivalentný pojem „miestna ľudová knižnica“. Legislatívnym predpokladom vzniku obecných knižníc bol zákon č. 430 ZZ z 22. júla 1919 o verejných obecných knižniciach a vykonávacie nariadenie č. 607/19 Zb. k tomuto zákonu. Tieto legislatívne dokumenty stanovili obciam povinnosť založiť a z prostriedkov obecného rozpočtu financovať činnosť verejných obecných knižníc, príp. prevziať do správy tie knižnice, ktoré v tom čase už v obciach pôsobili (spolkové a verejné, príp. súkromné knižnice). Zákon ďalej stanovil organizáciu a riadenie týchto knižníc prostredníctvom knižničných rád a funkciu knihovníka. Vykonávacie nariadenie k zákonu presnejšie špecifikovalo činnosť obecnej knižnice, zakladanie ústredných krajských knižníc, ich úlohy, ako aj úlohy knižničného dozoru na viacerých úrovniach. Kým na území Čiech sa zákon začal aplikovať už v roku 1919, na území Slovenska až v roku 1925 na základe výnosu Ministerstva školstva a národnej osvety z 21. 3. 1925 č.17/172, ktorý rešpektoval špecifické slovenské podmienky a ďalšieho výnosu z 26. 10. 1925 č. 60/291, ktorý stanovil dozor nad realizáciou zákon o verejných obecných knižniciach. Základom obecných knižníc boli spolkové knižnice rozličných spolkov a miestnych odborov Matice slovenskej. V roku 1925 sa zriadila pri Matici slovenskej aj výpravňa kníh pre obecné knižnice a Komisia pre výber čítania do slovenských verejných knižníc, ktoré zohrali významnú úlohu pri zakladaní obecných knižníc a dopĺňovaní fondov. Obecné verejné knižnice sa po roku 1945 stali základom pre miestne ľudové knižnice. Tento názov sa používal až do roku 1990, odkedy sa na základe legislatívnych dokumentov Slovenskej národnej rady k transformácii štátnej správy a miestnej samosprávy (Zákon SNR č.518/1990 Zb. o prechode zakladateľskej alebo zriaďovateľskej funkcie národných výborov na obec, ústredné orgány štátnej správy a orgány miestnej štátnej správy, Zákon SNR č.369/1990 Zb. o obecnom zriadení a Zákon SNR z 20. 3. 1991 o majetku obcí) začal opäť používať pojem **obecná knižnica**.

Elena Sakálová